

KANSALLINEN TIETOYHTEISKUNTASTRATEGIA –
TAVOITTEENA LUOVA, IHMISLÄHEINEN JA KILPAILU-
KYKYINEN SUOMI

Projektisuunnitelma
22.3.2006

(LUONNOS)

Sisällysluettelo:

<i>1 Strategiaprosessin tausta</i>	<i>3</i>
<i>2 Strategianprosessin tavoitteet</i>	<i>4</i>
<i>3 Strategian aikaväli ja lähestymistapa</i>	<i>4</i>
<i>4 Strategiaprosessin vaiheet</i>	<i>5</i>
<i>5 Strategiatyön organisointi ja vastuut</i>	<i>7</i>
<i>6 Kansainvälinen ulottuvuus</i>	<i>8</i>
<i>7 Viestintä ja sitouttaminen</i>	<i>8</i>
<i>8 Työpajat</i>	<i>8</i>
<i>9 Tulevaisuusverstaat</i>	<i>9</i>
<i>10 Kytkenät muihin strategiaprosesseihin</i>	<i>9</i>
<i>11 Tuotettava materiaali ja niiden julkaisu</i>	<i>9</i>
<i>12 Lisätietoja ja yhteyshenkilöt</i>	<i>10</i>
<i>13 Aikataulu</i>	<i>10</i>

1 Strategiaprosessin tausta

Yleistä

Osana hallituksen tietoyhteiskuntaohjelman toteuttamista ja tietoyhteiskuntaneuvoston toimintaa laaditaan vuoden 2006 aikana kansallinen tietoyhteiskuntastrategia. Strategian tavoitteena on luoda yhteinen kansallinen visio ja tahtotila siitä, millaisen (tieto)yhteiskunnan haluamme Suomesta kehittää. Strategian yhtenä tavoitteena on myös antaa eväitä seuraavan hallituksen hallitusohjelman valmisteluun.

Edelliset kansallisen tason tietoyhteiskuntastrategiat on valmisteltu 1990-luvulla: ensimmäinen oli valtiovarainministeriön Suomi tietoyhteiskunnaksi - kansalliset linjaukset vuodelta 1995 ja toinen Sitran Elämänlaatu, osaaminen ja kilpailukyky vuodelta 1998.

Tietoyhteiskuntaneuvosto on vuosina 2004-2006 laatinut kaksi raporttia Suomen tietoyhteiskuntakehityksestä. Ensimmäinen raportti 'Tulevaisuuden verkottuva Suomi' julkaistiin helmikuussa 2005. Toinen raportti 'Tulevaisuuden elinvoimainen Suomi' julkaistiin vuotta myöhemmin helmikuussa 2006. Kansallinen tietoyhteiskuntastrategia tulee olemaan neuvoston kolmas raportti hallitukselle.

Taustakysely

Strategian painopistealueita ja keskeisiä teemoja kartoitettiin keskeisille tietoyhteiskuntavaikuttajille suunnatulla verkkokyselyllä (lähetetty 15.12.2005). Kyselyllä kartoitettiin:

- Strategian keskeisimpiä teemoja ja osa-alueita
- Tietoyhteiskuntakehityksen keskeisiä haasteita
- Tarvittavia toimenpiteitä tietoyhteiskuntakehityksen vauhdittamiseksi
- Adjektiivejä kuvaamaan tulevaisuuden Suomea
- Strategian aikaväliä
- Muita valmisteilla olevia strategioita tai tulevaisuushankkeita

Kyselyn tulosten yhteenveto on tämän suunnitelman liitteenä (liite 1.)

Lähetekeskustelut

Strategian valmistelun pohjaksi on käyty lisäksi seuraavat lähetekeskustelut:

- tietoyhteiskuntaohjelman johto- ja seurantaryhmä 7.12.2005
- tietoyhteiskuntaohjelman ministeriryhmä 13.12.2005 ja 18.1.2006

- o tietoyhteiskuntaneuvosto 1.2.2006

Lähetekeskusteluissa todettiin strategian tarve ja pohdittiin keskeisiä käsiteltäviä asiakokonaisuuksia.

2 Strategianprosessin tavoitteet

Laadittavan strategian tavoitteena on:

- o luoda kansallinen visio ja tahtotila tietoyhteiskunnan kehittämistä
- o kuvata kansallisen ja kansainvälisen toimintaympäristön muutoksia
- o määrittää tietoyhteiskuntakehityksen strategiset osa-alueet ja painopisteet
- o luoda pohjaa suomalaisen (tieto)yhteiskunnan kehitystyölle tulevaisuudessa
- o antaa myös eväitä seuraavaan hallitusohjelmaan

Verkkokyselyn ja lähetekeskustelujen perusteella Suomen tulevaisuutta halutaan kuvata seuraavilla adjektiiveilla:

Luova/innovatiivinen, ihmisläheinen
ja kilpailukykyinen Suomi

Nämä adjektiivit tulevat muodostamaan pohjan strategiaprozessille.

3 Strategian aikaväli ja lähestymistapa

Kansallinen tietoyhteiskuntastrategia ulotetaan vuoteen 2012 tai 2015 saakka.

Strategian lähestymistapa on *proaktiivinen*: tavoitteena on vaikuttaa tulevaisuuteen ja muutosprosesseihin. Muutoksiin ei pyritä vain reagoimaan vaan niihin pyritään aktiivisesti vaikuttamaan toivottuun tulevaisuudentilaan pääsemiseksi.

Strategia tulee jakaantumaan kahteen osaan: visioon ja tavoitetilaan sekä toimeenpano-ohjelmaan.

Strategiasta halutaan tehdä rohkea, innostava ja energinen. Strategiassa tullaan esittämään rakenteellisia uudistuksia ja siinä otetaan huomioon myös tietoyhteiskuntakehityksen aiheuttamat negatiiviset asiat. Keskeisessä asemassa on myös strategiaan sisällytettävät mittarit, joilla strategian toteutumista seurataan.

Strategiaprozessin edetessä tärkeää on priorisoida sekä strategiassa esitettyä visiota että esitettäviä toimenpiteitä.

Strategialla pyritään antamaan yhteinen visio ja tavoitetila kaikille yhteiskunnan toimijoille strategiassa asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Strategia on tarkoitettu ohjenuoraksi yhtäläillä niin julkisen sektorin kehittäjille, yrityksille, kolmannen sektorin toimijoille kuin yksilöille, jotka ovat kiinnostuneet tietoyhteiskunnan kehittämisestä.

Strategian viitekehys on tämän suunnitelman liitteenä (liite 2)

4 Strategiaprosessin vaiheet

Strategiatyö toteutetaan osallistavasti ja varmistetaan siten keskeisten sidosryhmien sitoutuminen strategiin valintoihin ja strategian toteuttamiseen. Strategian vaiheet on esitetty myös liitteenä olevassa kuviossa (liite 3).

VAIHE 1. Hankkeen organisointi ja projektisuunnitelman laatiminen (02-03/2006)

Asetetaan hankkeelle johto- ja projektiryhmät.

Prosessin käynnistäminen: tietoyhteiskuntastrategian projektiryhmä laatii projektisuunnitelman strategiaprosessin toteuttamisesta. Projektisuunnitelma hyväksytään tietoyhteiskuntastrategian johtoryhmässä sekä ohjelman ministeriryhmässä. Projektisuunnitelmassa määritellään hankkeen tavoitteet, toteutus, vastuut, viestintä sekä projektin aikataulu.

Vaiheen tuloksena on:

- o Strategialle organisoitu ja asetettu johto- ja projektiryhmä
- o Projektisuunnitelma laadittu ja hyväksytty johtoryhmässä ja ministeriryhmässä
- o Työpajojen aikataulut sovittu ja osallistajat nimetty

VAIHE 2. Taustaselvitykset ja -analyysit (03-05/2006)

Toimintaympäristön muutosten analyysi – hankkeelle valitut konsultit (Talent Partners Oy) haastattelevat tietoyhteiskuntaneuvoston jaostojen puheenjohtajat ja muita keskeisiä tietoyhteiskuntavaikuttajia (noin 12 haastattelua) sekä analysoivat strategiatausta-aineiston ja muun oleellisen kirjallisen materiaalin. Analyysissä otetaan huomioon strategian valmistelun pohjaksi käydyt lähetekeskustelut. Hankkeelle valitut konsultit työstävät yhdessä projektiryhmän kanssa valituista teemoista ja muutosvoimista lyhyitä analyyskejä strategiatyön perustaksi.

Sidosryhmien ja tietoyhteiskuntajaostojen odotukset – hankkeelle valitut konsultit (Talent Partners Oy) toteuttavat verkkokyselyn, jolla kartoitetaan tietoyhteiskuntastrategian kannalta keskeisten sidosryhmien näkemykset ja odotukset muutosten, strategian tavoitteista, painoalueista ja toimeenpanosta. Kyselyllä tarkennetaan tammikuussa tehtyä verkkokyselyä.

Vaiheen tuloksena on:

- o Taustamateriaali analysoitu => lopputuloksena yhteenveto taustakyselystä (joulukuu 2006) ja luettelo keskeisestä taustamateriaalista
- o Taustahaastattelut toteutettu => laadittu yhteenveto projektiryhmän ja johtoryhmän käyttöön
- o Verkkokysely käynnistetty
- o Avattu tietoyhteiskuntaohjelman etusivulle palautelaatikko, jonka kautta voi esittää kommentteja strategiaprosessista

VAIHE 3. Strategian työstäminen (04-08/2006)

Strategian varsinainen työstäminen käynnistetään huhtikuussa pidettävässä tulevaisuusverstaassa. Verstas suunnataan tietoyhteiskuntaneuvoston ja sen jaostojen jäsenille sekä erikseen kutsutuille asiantuntijoille. Verstas keskittyy valittujen adjectiivien: luova/innovatiivinen, ihmisläheinen ja kilpailukykyinen Suomi ympärille. Verstaassa luodaan tulevaisuusskenaarioita Suomen tietoyhteiskunnan tulevaisuudelle.

Ensimmäisen tulevaisuusverstaan jälkeen Talent Partners ohjaa tietoyhteiskuntaneuvostolle ja sen jaostoille sekä kutsutuille asiantuntijoille suunnatut viisi workshop-tilaisuutta strategian ja strategisten tavoitteiden sekä toimeenpanosuunnitelman määrittämiseksi. Ennen workshopien käynnistämistä, Talent Partners tekee ehdotuksen yhteistyössä tietoyhteiskuntastrategian projektiryhmän kanssa strategian sisältörakenteeksi, jonka mukaisesti workshopien tavoitteet määritetään.

Toinen tulevaisuusverstas järjestetään elokuussa 2006. Verstaan tavoitteena on työpajatilaisuuksien ja jo tehdyn kirjoitustyön pohjalta tarkentaa strategian johtopäätöksiä ja tulevaisuusmalleja.

Strategian kirjoittamiseen osallistuvat projekti- ja johtoryhmä sekä hankkeelle valitut konsultit. Lisäksi työstämisessä hyödynnetään tietoyhteiskuntaneuvoston ja jaostojen raportointiyhteyshenkilöitä, joiden kautta raporttiin haetaan kommentteja.

Kirjoitustyössä hyödynnetään 7.2.2006 julkaistua tietoyhteiskuntaneuvoston raporttia sekä muita tietoyhteiskuntakehityksen kannalta keskeisiä, viimeisen vuoden aikana tehtyjä strategiadokumentteja ja selvityksiä. Lisäksi strategiassa hyödynnetään työpajoissa tuotettuja kehittämisideoita ja näkemyksiä.

Strategia valmistuu syyskuussa 2006, jolloin tietoyhteiskuntaohjelman ministeriryhmä hyväksyy kansallisen tietoyhteiskuntastrategian.

Vaiheen tuloksena on:

- o Strategian osa-alueet ja sisältö rakenne hyväksytty johtoryhmässä ja ministeriryhmässä
- o Työpajatilaisuudet organisoitu, toteutettu ja raportoitu
- o Ensimmäinen luonnos strategiasta työstetty
- o Luonnos käytetty kommenttikierroksella jaostojen raportointiyhteys henkilöillä ja tietoyhteiskuntaneuvostolla
- o Strategian lopullinen sisältö hyväksytty johtoryhmässä ja ministeriryhmässä

VAIHE 4. Strategian toimeenpano (2007-)

Strategiassa tullaan esittämään malli strategian toimeenpanoon.

5 Strategiatyön organisointi ja vastuut

Strategiatyötä varten on helmikuussa 2006 asetettu johtoryhmä, joka koostuu lähinnä tietoyhteiskuntaneuvoston jäsenistä ja asiantuntijoista. Mukaan johtoryhmään kutsutaan myös keskeisten hallinnonalakohtaisten strategiaprosessien vastuuhenkilöitä.

Johtoryhmän tehtäviä ovat:

- o hyväksyä strategiatyön päälinjaukset
- o ohjata strategian valmistelua ja projektiryhmän toimintaa
- o käsitellä ja hyväksyä projektiryhmän tuottama dokumentaatio strategiaprozessista
- o osallistua strategiadokumenttien kommentointiin

Strategiaprozessin työstä vastaa hankkeelle nimetyt kaksi projektipäällikköä. Projektipäälliköt ovat tietoyhteiskuntaohjelman toimiston suunnittelijoita.

Strategiaa varten asetetaan lisäksi projektiryhmä, jonka tehtävänä on vastata strategian työstämisestä, organisoida strategiaan liittyvät työpajatilaisuudet ja huolehtia strategian viestinnästä. Projektiryhmä vastaa myös strategian julkaisemisesta.

Strategiatyötä tukevat hankkeelle valitut konsultit Talent Partners Oy sekä Turun kauppakorkeakoulun Tulevaisuuden tutkimuskeskus.

Strategian valmisteluun osallistuvien eri organisaatioiden vastuut on kuvattu liitteessä 4.

6 Kansainvälinen ulottuvuus

Kansallisen tietoyhteiskuntastrategian valmistelussa otetaan huomioon myös kansainvälisen toimintaympäristön kehitys ja kansainväliset tietoyhteiskuntastrategiat. Tietoyhteiskuntaneuvoston käymässä lähetekeskustelussa 1.2.2006 kuultiin esimerkkejä kansainvälisistä tietoyhteiskuntastrategiaprosesseista (Ruotsi, Japani/Korea ja Etelä-Afrikka). Lisäksi strategiassa otetaan huomioon kansainväliset strategiat kuten EU:n i2010-tietoyhteiskuntaohjelma.

7 Viestintä ja sitouttaminen

Strategiaprosessin viestintäsuunnitelma on liitteenä 5.

Sisäistä viestintää ja työryhmien työn tukemista varten on tietoyhteiskuntaohjelman ja -neuvoston yhteiseen työryhmäohjelmistoon avattu työtila strategian laadintaa varten. Työtilassa muokataan yhdessä strategia-asiakirjoja, käydään keskustelua strategian laadinnasta, ylläpidetään tapahtuma- ja kokouskalenteria sekä tehdään pienimuotoisia kyselyitä.

Strategian työtila löytyy osoitteesta:

<https://tyoryhmat.vn.fi/ryhma/strategia/default.aspx>

Työtilaan kirjautumiseen tarvitaan henkilökohtainen käyttäjätunnus ja salasana.

8 Työpajat

Strategiaprosessia työstetään viidessä työpajatilaisuudessa kevään 2006 aikana. Työpajatilaisuudet organisoidaan keskeisten strategian osa-alueiden ympärille. Tilaisuuksiin kutsutaan tietoyhteiskuntaneuvoston ja sen jaostojen edustajia sekä erikseen kutsuttavia asiantuntijoita.

Työpajat järjestetään seuraavasti:

- o Ensimmäinen työpajavaihe: 25.4.2006 (kolme työpajaa)
- o Toinen työpajavaihe: 18.5.2006 (kaksi työpajaa)

9 Tulevaisuusverstaat

Tulevaisuuden tutkimuskeskuksen johdolla toteutetaan kevään 2006 aikana kaksi tulevaisuusverstaata, joiden tavoitteena on hahmottaa strategiaprosessin käyttöön Suomen tietoyhteiskuntakehityksen tulevaisuusskenaariot.

Tulevaisuusverstaat järjestetään seuraavasti:

- o Ensimmäinen tulevaisuusverstaas: 18.4.2006
- o Toinen tulevaisuusverstaas: 24.5.2006

Molemmissa tulevaisuusverstaissa on kolme työpajaa, joiden pohjana käytetään tulevaisuutta kuvaavia adjektiiveja: luova, ihmisläheinen ja kilpailukykyinen.

10 Kytkenät muihin strategiaprosesseihin

Strategiatyö kytkeytyy kiinteästi myös muihin käynnissä oleviin, lähinnä hallinnonalakohtaisiin, strategiahankkeisiin. Muiden strategiahankkeiden tuloksia hyödynnetään kansallisen tietoyhteiskuntastrategian laadinnassa. Asiantuntijoita pyydetään työpajoihin tuomaan näkemyksiä muiden strategiaprosessien työstä.

Keskeisimmät kansalliseen tietoyhteiskuntastrategiaan kytkeytyvät strategiaprosessit ovat:

- o EU:n i2010-tietoyhteiskuntastrategia
- o Valtion IT-strategia
- o Koulutuksen ja tutkimuksen tietoyhteiskuntastrategia
- o LUMOUS
- o Uuden arjen tietoyhteiskuntastrategia (ubiikkistrategia)
- o Sähköisen liiketoiminnan strategia
- o Ennakointiverkoston työ

11 Tuotettava materiaali ja niiden julkaisu

Strategiatyön lopputuloksena syntyy seuraava aineisto:

- o Strategiateksti (julkaistaan valtioneuvoston kanslian julkaisusarjassa)
- o Yhteenvedo taustakyselyn tuloksista
- o Tiivistelmä haastattelujen tuloksista
- o Kevään verkkokyselyn loppuraportti
- o Työpajatilaisuuksien muistiot

Strategiaan liittyvä aineisto kootaan tietoyhteiskuntaohjelman verkkosivuille.

Strategiaa varten tuotetaan lisäksi eri toimijoiden käyttöön tarkoitettu kalvomateriaali.

12 Lisätietoja ja yhteyshenkilöt

Tietoyhteiskuntaohjelman toimisto:

Ville-Veikko Ahonen, puh (09) 160 22364, 0400-854 759, ville-veikko.ahonen@vnk.fi

Susanna Hyvärinen, puh (09) 160 23405, susanna.hyvarinen@vnk.fi

TalentPartners Oy:n yhteyshenkilö:

Janne Sariola, puh 040-563 9895, janne.sariola@talentpartners.fi

Tulevaisuuden tutkimuskeskuksen yhteyshenkilö:

Olli Hietanen, puh (02) 4814 616, 0500-774378, olli.hietanen@tukkk.fi

13 Aikataulu

Helmikuu 2006

- Projektisuunnitelman laatimisen käynnistäminen
- Hankkeen johtoryhmän ja projektiryhmän kokoaminen

Maaliskuu 2006

- Projektiryhmän ensimmäinen kokous (8.3.2006)
- Johtoryhmän ensimmäinen kokous (15.3.2006)

Huhtikuu 2006

- Haastattelun ja kyselylomakkeen sisällön laatimisen käynnistäminen (kts. vaihe 2)
- Kyselyn käynnistäminen
- Kyselyn yhteenveto
- Ensimmäinen tulevaisuusverstaas

- Ensimmäiset työpajat (3 kpl)
- Johtoryhmän toinen kokous
- Projektisuunnitelman esittely ministeriryhmässä (17.4.2006)
- Ministeriryhmässä strategian rakenne ja keskeiset osa-alueet

Toukokuu 2006

- Taustahaastattelut
- Toiset työpajat (2 kpl)
- Toinen tulevaisuusverstas
- Johtoryhmän kolmas kokous
- Ministeriryhmässä strategian visio ja luonnos toimenpide-ehdotuksista
- Strategian työstäminen

Kesäkuu/heinäkuu 2006

- Strategian työstäminen

Elokuu 2006

- Strategian työstäminen
- Strategialuonnos kommenttikierrokselle tietoyhteiskuntaneuvostoon ja jaostoihin
- Mahdollinen kolmas tulevaisuusverstas

Syyskuu 2006

- Strategian hyväksyminen johtoryhmässä ja ministeriryhmässä
- Julkistamistilaisuus osana Helsinki ICT Week –tapahtumaa (26.9.2006)

LIITE: Yhteenveto taustakyselyn tuloksista (liite 1)
Strategian viitekehys (liite 2)
Kuvio strategian vaiheista ja aikataulusta (liite 3)
Strategiaprosessin organisaatio ja vastuut (liite 4)
Viestintäsuunnitelma (liite 5)